'Cyberpesten: Big Deal?!'

Persrapport

Catherine Bolman, Francine Dehue, Trijntje Völlink
Open Universiteit Nederland

Onderzoek in opdracht van
GGD Zuid Limburg

OpenUniversiteitNederland

Dankwoord

Dank gaat uit naar Piet Bakker die in het kader van zijn afstudeeronderzoek bij de faculteit Psychologie van de Open Universiteit Nederland de data heeft verzameld en zal rapporteren in zijn afstudeerscriptie. Ook bedanken wij de GGD Zuid Limburg voor het faciliteren van de dataverzameling.

© April 2006 Open Universiteit Nederland

Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de Open Universiteit Nederland.
Het gebruik van cijfers en/of tekst als toelichting of ondersteuning bij artikelen, boeken en scripties is toegestaan, mits de bron uitdrukkelijk wordt vermeld.

Inhoudsopgave

1. Aanleiding en doelstelling 3
2. Onderzoeksverantwoording 3
3. Samenvatting van eerste resultaten
   - 3.1. Onderzoeksresultaten jongeren 6
   - 3.2. Onderzoeksresultaten ouders 13
4. Eerste conclusies 15
5. Meer informatie 16

1. Aanleiding en doelstelling

Jongeren maken steeds meer gebruik van internet en mobiele telefoon. Deze middelen gebruiken ze ook steeds vaker om anderen mee te pesten, het zogenaamde cyberpesten. Cyberpesten heeft als kenmerk dat het meer dan eens gebeurt, dat er psychisch geweld aan te pas komt en dat het intentioneel is. Doordat de verzender van deze pesterijen anoniem kan blijven, zijn ze vaak nog grover en kwetsender dan traditionele vormen van pesten. Cyberpesten is voor jongeren extra pijnlijk omdat het anoniem gebeurt en de voorheen beschermde privé-omgeving binnenkomt.

De GGD Zuid Limburg (voorheen GGD Westelijke Mijnstreek) kreeg het afgelopen jaar steeds meer signalen van scholen en ouders dat cyberpesten een groeiend probleem is. Wetenschappelijke publicaties waarin het probleem van cyberpesten inzichtelijk wordt gemaakt waren nauwelijks beschikbaar. Daarom vroeg de GGD aan de faculteit Psychologie van de Open Universiteit Nederland om het hier gerapporteerde onderzoek te doen naar de omvang van cyberpesten, de uitingsvormen en de wijze waarop ouders en kinderen ermee omgaan.

Dit rapport bevat een samenvatting van de eerste resultaten van het onderzoek. De overige resultaten worden later dit jaar bekend gemaakt in de vorm van artikelen in (Engelstalige) wetenschappelijke tijdschriften en in afstudeerscripties van studenten van de faculteit Psychologie van de Open Universiteit Nederland.

2. Onderzoeksverantwoording

Populatie en methode van onderzoek
De onderzoekspopulatie bestond uit leerlingen van groep 8 van het basisonderwijs en klas 1 van het voortgezet onderwijs en hun ouders. Uit deze populatie is een steekproef getrokken. Deze steekproef bestond uit 34 basisscholen en 7 middelbare scholen. Hiervan deden respectievelijk 31 (91%) en 6 (86%) scholen mee. Scholen van het speciaal onderwijs en speciaal signatuur zijn niet aangeschreven. Per school namen alle leerlingen van groep 8 respectievelijk enkele klassen 1 van verschillende niveau's van het voortgezet onderwijs aan het onderzoek deel.
De steekproef betrof een dwarsdoorsnede van de onderzoekspopulatie. Leerlingen hebben de vragenlijst klassikaal ingevuld, de vragenlijst voor ouders werd meegenomen naar huis. In totaal hebben 1211 leerlingen en 850 ouders meegedaan aan het onderzoek. Voor scholen / leerlingen en ouders betekent dit een respons van respectievelijk 90% en 70%.

Vragenlijst
Er is een vragenlijst voor leerlingen en een vragenlijst voor ouders ontwikkeld. De vragenlijst voor leerlingen van het basisonderwijs was identiek aan de vragenlijst voor leerlingen van het voortgezet onderwijs. Er werd onder andere gevraagd welke media gebruikt worden, of ze zelf pesten via internet of sms, of ze met internet of sms worden gepest, of ze meedoen met cyberpesten, of ze weten wie dader is, of ze 'gewoon' pesten of gepest worden, op welke wijze ze worden gepest of zelf pesten via internet of sms, en welke opvoedingsstijl thuis gehanteerd wordt. Er werd tevens gevraagd naar demografische gegevens. In de lijst voor ouders kwamen dezelfde onderwerpen voor.
Op de eerste pagina van beide vragenlijsten stonden invulinstructies. Ook werd daar aangegeven dat de vragenlijst betrekking had op het huidige schooljaar (de periode vanaf september 2005 tot het moment van afname eind januari 2006) en werd duidelijk gemaakt wat onder cyberpesten wordt verstaan. Kinderen en ouders zijn gevraagd deze eerste pagina goed te lezen en vervolgens de vragen in te vullen.

Wat is cyberpesten?
Cyberpesten is als één of meer kinderen vaak vervelende of gemene dingen doen tegen een ander kind met de computer of mobiele telefoon, **op internet of sms**. Soms wordt iemand bedreigd met een pak slaag of op een gemene manier voor gek gezet met lelijke plaatjes of iets dergelijks. De jongen of het meisje dat zelf pest is niet altijd bekend. Als deze dingen vaker gebeuren en het is moeilijk voor een kind om zich hier tegen te verdedigen, spreken we van cyberpesten.
Cyberpesten is niet als een kind via de computer of mobieltje één enkel keertje een 'grapje' met een ander kind uithaalt.

Een voorbeeld van cyberpesten:
Hans komt thuis en opent zijn mail. In een van de mailtjes staat dat hij een stomme sukkel is en dat niemand hem leuk vindt. Ook staat er (weer) een heel naar plaatje bij. Dit is al de zoveelste keer. Hans wordt erg verdrietig van deze mailtjes.

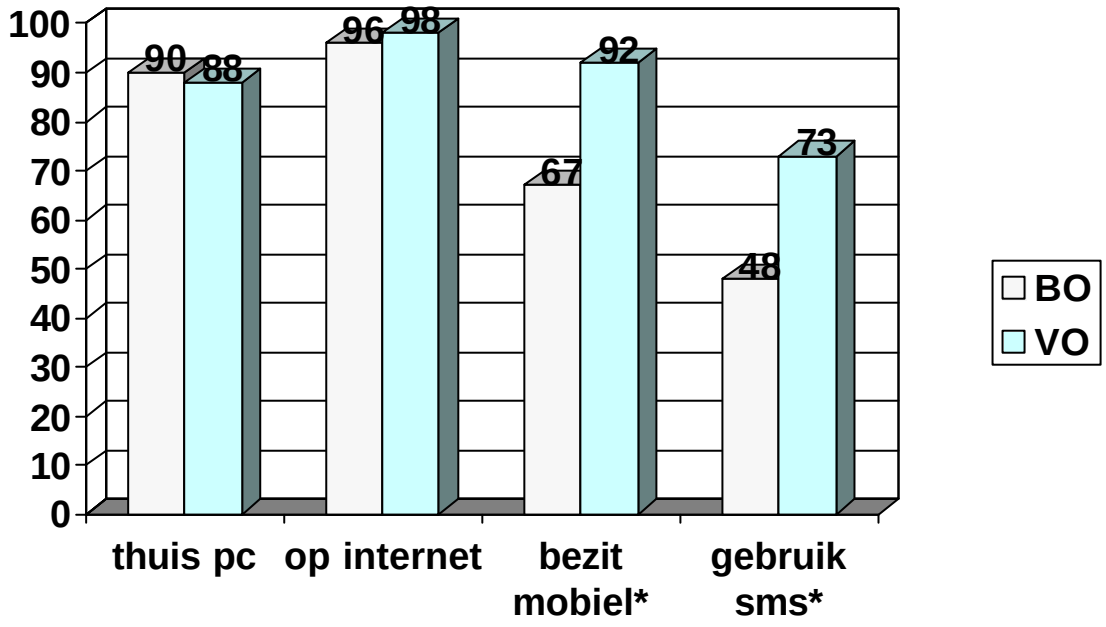
3. Samenvatting van eerste resultaten

Hieronder volgt een overzicht van de eerste resultaten van het onderzoek naar cyberpesten. Allereerst is een vergelijking gemaakt tussen basisschoolleerlingen en leerlingen van het voortgezet onderwijs ten aanzien van mediagebruik, zelf pesten, gepest worden, de bekendheid van de dader en of anderen ingrijpen. Daarna wordt een zelfde overzicht gegeven, maar dan van de verschillen tussen jongens en meisjes. Hierop volgt een overzicht van de meest genoemde uitingsvormen en reacties op pesten, waarbij niet gekeken is naar verschillen tussen groepen. Tenslotte worden kort de eerste resultaten van het onderzoek onder ouders beschreven, te weten de afspraken over internetgebruik en de door hen geschatte omvang van pesten.
Om te beoordelen of de groepen van elkaar verschilden zijn Chi-kwadraat toetsen gebruikt.

3.1 Onderzoeksresultaten jongeren

Vergelijking basisonderwijs en voortgezet onderwijs

Mediagebruik
Uit onderstaande figuur is af te lezen dat bijna alle leerlingen thuis een pc hebben en internet gebruiken. Hierin verschillen de basisschoolleerlingen (BO) niet van de leerlingen van het voortgezet onderwijs (VO).

*p<.001

Figuur 1. Mediagebruik naar schooltype (%)

Wel zijn er significant[1] meer leerlingen uit het VO die in bezit zijn van een mobiele telefoon en die sms gebruiken.

Zelf pesten

In tabel 1 is te zien dat de meeste kinderen aangeven dat ze niet zelf pesten via internet of sms. Met name via sms wordt nauwelijks zelf gepest (97% pest niet). Maar de meeste (40%) van de leerlingen geven aan dat ze een of twee keer per schooljaar of vaker meedoen met traditioneel pesten. In het BO geven significant meer leerlingen aan dat ze zelf pesten via internet dan in het VO. In het VO geven daarentegen significant meer leerlingen aan mee te doen met pesten dan leerlingen in het BO. Op het zelf pesten via sms en gewoon pesten scoren BO en VO niet significant verschillend van elkaar.

Tabel 1 Zelf pesten uitgesplitst naar schooltype

Vragen aan leerlingen	Totaal (%)	BO* (%) (N=813)	VO* (%) (N=398)
Hoe vaak dit schooljaar zelf iemand gepest op internet (%)			
- niemand gepest	84.1	82.9	86.5[a]
- 1 of 2 keer dit schooljaar	13.0	13.6	11.9
- ongeveer 1-2 keer per maand	1.2	1.1	1.3
- 1 keer per week of meer	1.7	2.4	0.3
Hoe vaak dit schooljaar zelf iemand gepest met sms (%)			
- niemand gepest	97.2	96.6	98.5
- 1 of 2 keer dit schooljaar	2.5	2.9	1.5
- ongeveer 1-2 keer per maand	0.2	0.3	0.0
- 1 keer per week of meer	0.2	0.3	0.0
Doe je mee met pesten via sms – internet? (%)			
- nooit	81.6	83.6	77.5[a]
- soms	17.4	15.6	21.2
- regelmatig	0.3	0.4	0.3
- altijd	0.6	0.4	1.0
Hoe vaak heb je meegedaan aan gewoon pesten? (%)			
- niemand gepest	60.2	59.8	61.1
- 1 of 2 keer dit schooljaar	29.0	28.4	30.2
- ongeveer 1-2 keer per maand	5.7	6.3	4.3
- 1 keer per week of meer	5.1	5.5	4.3

*BO=basisonderwijs, VO=voortgezet onderwijs; [a]p<.05

Gepest worden

In tabel 2 is te zien dat het aantal leerlingen dat aangeeft door niemand gepest te zijn significant groter is in het VO dan in het BO. Alle leerlingen in ogenschouw genomen geeft zo'n 22% aan gepest te worden op internet; een klein deel van hen geeft aan dat het maandelijks of wekelijks gebeurt. Er wordt beduidend minder via sms gepest en hierin verschillen BO en VO niet van elkaar. De meeste leerlingen (35%) geven aan 'gewoon' gepest te worden (dus niet via internet of sms), variërend van 1-2 keer dit schooljaar tot wekelijks. Er zijn significant meer BO- dan VO-leerlingen die aangeven dat ze 'gewoon' worden gepest.

[1] De term 'significant' betekent dat de geconstateerde verschillen groter zijn dan men op basis van toeval mag verwachten. Er wordt derhalve aangenomen dat er sprake is van een werkelijk verschil en niet één op basis van toeval.

Tabel 2 Gepest worden uitgesplitst naar schooltype

Vragen aan leerlingen	Totaal (%)	BO* (%) (N=813)	VO* (%) (N=398)
Hoe vaak hebben anderen jou gepest op internet (%)			
- ik ben niet gepest	78.1	76.6	81.4[a]
- 1 of 2 keer dit schooljaar	17.2	17.7	16.1
- ongeveer 1-2 keer per maand	2.0	2.2	1.5
- 1 keer per week of meer	2.7	3.5	1.0
Hoe vaak hebben anderen jou gepest met sms (%)			
- ik ben niet gepest	97.1	96.4	98.7
- 1 of 2 keer dit schooljaar	2.3	3.0	0.8
- ongeveer 1-2 keer per maand	0.1	0.1	0.0
- 1 keer per week of meer	0.5	0.5	0.5
Hoe vaak ben je dit schooljaar gewoon gepest? (%)			
- ik ben niet gepest	64.4	61.7	69.7[b]
- 1 of 2 keer dit schooljaar	24.7	25.5	23.1
- ongeveer 1-2 keer per maand	5.0	6.1	2.6
- 1 keer per week of meer	6.0	6.6	4.6

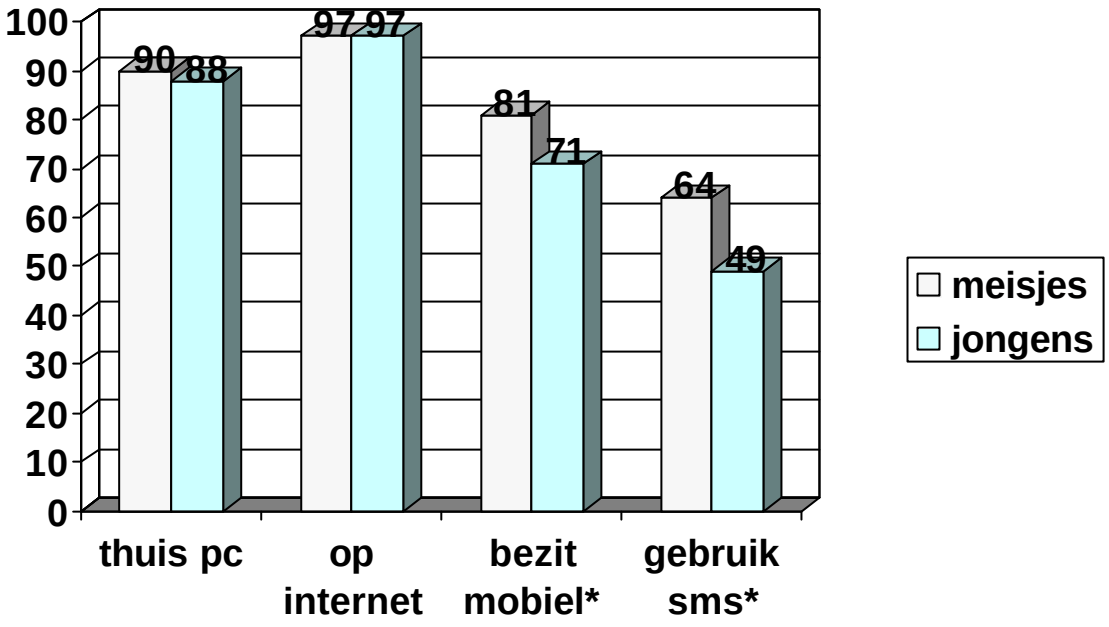
*BO=basisonderwijs, VO=voortgezet onderwijs; [a]p<.05, [b]p<.01

De dader

Achtenzeventig procent van alle leerlingen geeft aan niet te weten wie de dader is bij het pesten via internet of sms. Bijna 10% van de leerlingen geeft aan dat het iemand uit zijn/haar klas is. Volgens bijna 5% is het iemand van school en volgens 8% is het iemand van buiten school. Er zijn significant meer BO- dan VO-leerlingen die aangeven dat het iemand uit de klas is, terwijl er significant meer VO- dan BO-leerlingen zijn die anderen buiten school als dader aanwijzen.

Vergelijking jongens en meisjes

Mediagebruik
Uit onderstaande figuur is af te lezen dat er meer meisjes zijn die in bezi t zijn van een mobiele telefoon en die sms'en dan jongens. Ze verschillen niet in het thuis beschikken over een pc en in het gebruik van internet.

*p<.001

Figuur 2. Mediagebruik naar sekse (%)

Zelf pesten
In tabel 3 is te zien dat er significant meer jongens dan meisjes zijn die zelf hebben gepest via het internet. Wat betreft het pesten via sms en het meedoen met pesten via internet of sms zijn er geen verschillen tussen jongens en meisjes. Wel geven significant meer jongens dan meisjes aan dat ze meedoen met gewoon (traditioneel) pesten.

Tabel 3 Zelf pesten uitgesplitst naar geslacht

Vragen aan leerlingen	Totaal (%)	Jongens (%) (N=601)	meisjes (%) (N=589)
Hoe vaak dit schooljaar zelf iemand gepest op internet (%)			
- niemand gepest	84	81.5	86.6[a]
- 1 of 2 keer dit schooljaar	13.1	14.5	11.7
- ongeveer 1-2 keer per maand	1.2	1.7	0.7
- 1 keer per week of meer	1.7	2.4	1.0
Hoe vaak dit schooljaar iemand gepest met sms (%)			
- niemand gepest	97.2	96.6	97.8
- 1 of 2 keer dit schooljaar	2.5	3.1	1.9
- ongeveer 1-2 keer per maand	0.2	0.2	0.2
- 1 keer per week of meer	0.2	0.2	0.2
Doe je mee als anderen pesten via sms – internet? (%)			
- nooit	81.5	81.0	82.0
- soms	17.6	17.8	17.4
- regelmatig	0.3	0.5	0.2
- altijd	0.6	0.7	0.5
Hoe vaak heb je meegedaan aan gewoon pesten? (%)			
- niemand gepest	60.1	53.2	67.7[b]
- 1 of 2 keer dit schooljaar	29.2	30.9	27.4
- ongeveer 1-2 keer per maand	5.7	8.4	2.9
- 1 keer per week of meer	5.0	7.4	2.6

[a]p<.05, [b]p<.001

Gepest worden
In tabel 4 is te zien dat significant meer meisjes dan jongens aangeven dat ze via internet worden gepest, met uitzondering van de categorie 'een keer per week of meer', waar het aantal jongens hoger is. Wat betreft pesten via sms is er geen verschil tussen de beide sekse. Er zijn meer meisjes dan jongens die aangeven dat ze dit schooljaar 'één of twee keer gewoon zijn gepest'. Er zijn echter meer jongens die rapporteren dat ze één of twee keer per maand en per week 'gewoon' zijn gepest. Over het algemeen geven meer jongens dan meisjes aan dat ze door niemand zijn gepest.

Tabel 4 Gepest worden uitgesplitst naar geslacht

Vragen aan leerlingen	Totaal (%)	Jongens (%) (N=601)	meisjes (%) (N=589)
Hoe vaak hebben anderen jou gepest op internet (%)			
- ik ben niet gepest	78.1	80.9	75.3[a]
- 1 of 2 keer dit schooljaar	17.2	14.4	20.1
- ongeveer 1-2 keer per maand	2.0	1.5	2.4
- 1 keer per week of meer	2.7	3.2	2.2
Hoe vaak hebben anderen jou gepest met sms (%)			
- ik ben niet gepest	97.2	98.0	96.4
- 1 of 2 keer dit schooljaar	2.2	1.7	2.7
- ongeveer 1-2 keer per maand	0.1	0.0	0.2
- 1 keer per week of meer	0.5	0.3	0.7
Hoe vaak ben je dit schooljaar gewoon gepest? (%)			
- ik ben niet gepest	64.6	66.0	63.2[a]
- 1 of 2 keer dit schooljaar	24.7	21.5	27.9
- ongeveer 1-2 keer per maand	5.0	5.3	4.6
- 1 keer per week of meer	5.7	7.2	4.3

[a] $p<.05$

De dader
Jongens en meisjes verschillen niet van elkaar in hun rapportage over de bekendheid van de dader. Voor de percentages over de gehele groep bij de vraag naar de bekendheid van de dader wordt verwezen naar het stuk hierover op pagina 8.

Uitingsvormen en reacties van de onderzochte groep in zijn geheel

Uitingsvormen van zelf pesten en gepest worden
In tabel 5 is de top 3 van meest genoemde uitingsvormen van gepest worden en zelf pesten via internet of sms opgenomen. Leerlingen konden in totaal 14 uitingsvormen aankruisen variërend van 'ik ben bedreigd met slaan en schoppen als ik iets niet doe' tot 'er wordt mij gevraagd dingen te doen voor de webcam die ik eigenlijk niet wil'. Er was tevens een antwoordcategorie 'anders, namelijk…….[vul in]' opgenomen. De leerlingen konden meerdere categorieën aankruisen. Er is hierbij niet gekeken naar verschillen tussen BO en VO.

Tabel 5 Uitingsvormen

Gepest worden	Zelf pesten
1. Schelden (15%)	1. Schelden (12%)
2. Roddelen (5%)	2. Roddelen (6%)
3. Beschuldigen / Hacken (12%)	3. Negeren (5%)

Reacties op pesten
In tabel 6 is een top 3 opgenomen van meest genoemde reacties van leerlingen die worden gepest via internet of sms. De vraag die hierbij was gesteld is 'Wat doe je meestal als je wordt gepest op internet of met sms?'. Leerlingen konden meerdere antwoordcategorieën aankruisen, waarbij tevens een antwoordcategorie 'anders, namelijk…….[vul in]' was opgenomen. Er is hierbij niet gekeken naar verschillen tussen BO en VO.

Tabel 6 Reacties op pesten

Wat doe je als je gepest wordt?
1. Ik doe alsof ik me er niets van aan trek (7.3%)
2. Ik trek me er niets van aan (7.1)
3. Ik pest terug (5.8%)

Wat anderen doen als een leerling wordt gepest
Leerlingen die zelf gepest worden zijn ook gevraagd of iemand het pesten probeert te stoppen. De meeste leerlingen geven aan niet te worden gepest. Van de leerlingen die wel werden gepest rapporteren de meeste dat niemand het pesten probeerde te stoppen (7.4% in BO tegenover 9.8% in het VO). Dat andere meisjes of jongens het pesten probeerden te stoppen werd door 5.4% van de BO leerlingen en 6.4% van de VO leerlingen genoemd. Weinig leerlingen noemen de leerkracht (door 2.6% in BO en 1.5% in VO) en broers en zussen (door 1.9% in BO en 0.8% in VO). Er is niet gekeken naar eventuele verschillen tussen BO en VO.

3.2 Onderzoeksresultaten ouders

Afspraken met ouders over internet en sms gebruik

In tabel 7 is te zien dat ruim de helft van de ouders rapporteert dat ze meestal wel of altijd afspraken met hun kinderen maken over het gebruik (hoe lang en hoe vaak) van internet of sms. Ouders van BO leerlingen verschillen hierin niet van die van VO leerlingen. Bijna 80% van de ouders maken meestal of altijd afspraken met hun kind over wat wel en niet mag met internet of sms. Hierin verschillen ouders van BO en ouders van VO leerlingen ook niet van elkaar.

Tabel 7 Afspraken over internet en sms gebruik

Vragen aan ouders	Totaal (%)	BO (%) (N=593)	VO (%) (N=238)
Afspraken over hoe lang en hoe vaak internet of sms (%)			
- nee, nooit	10.9	11.0	10.6
- meestal niet	10.4	10.2	11.1
- soms wel / soms niet	22.2	20.5	26.4
- meestal wel	29.2	29.2	29.4
- altijd	27.2	29.0	22.6
Afspraken over wat kind wel/niet mogen met internet of sms (%)			
- nee, nooit	5.8	6.1	5.1
- meestal niet	3.3	3.4	3.0
- soms wel / soms niet	10.0	9.1	12.3
- meestal wel	28.1	26.1	33.1
- altijd	52.8	55.3	46.6

Inschatting van ouders van zelf pesten en gepest worden

Zelf pesten volgens ouders
In tabel 8 is te zien dat veruit de meeste ouders denken dat hun kind niet zelf pest op het internet of via sms. Bijna een tiende van de ouders weet niet of hun kind pest. Ouders van BO leerlingen verschillen niet significant van die van VO leerlingen in de inschatting van het pestgedrag van hun kind op internet of sms. Vijftien procent van de ouders is van mening dat hun kind het afgelopen jaar mee heeft gedaan met 'gewoon' pesten, 15% weet het niet. In vergelijking met ouders van VO leerlingen geven meer ouders van BO leerlingen aan dat hun kind gewoon (traditioneel) pest. Ook geven meer ouders van BO leerlingen aan dat ze niet weten of hun kind gewoon pest.

Tabel 8 Inschatting van ouders over in hoeverre hun kind zelf pest

Vragen aan ouders	Totaal (%)	BO (%) (N=593)	VO (%) (N=238)
Hoe vaak heeft u kind dit schooljaar zelf gepest op internet of sms (%)			
- niemand gepest	86.9	86.0	89.3
- 1 of 2 keer dit schooljaar	4.3	5.2	2.1
- ongeveer 1-2 keer per maand of meer	0.5	0.5	0.4
- weet ik niet	8.3	8.3	8.2
Hoe vaak heeft u kind meegedaan aan gewoon pesten? (%)			
- niemand gepest	70.0	66.1	79.7[a]
- 1 of 2 keer dit schooljaar	12.4	14.2	7.8
- ongeveer 1-2 keer per maand of meer	2.6	3.3	0.9
- weet ik niet	15.0	16.3	11.6

[a]p<.01

Gepest worden volgens ouders

In tabel 9 is te zien dat de meeste ouders denken dat hun kind niet wordt gepest op het internet of via sms. Zo'n 5% van de ouders weet niet of hun kind wordt gepest. Ouders van BO leerlingen verschillen niet van die van VO leerlingen in hun inschatting van de mate waarin hun kind wordt gepest. Ruim 30% van de ouders is van mening dat hun kind het afgelopen jaar wel slachtoffer is geweest van gewoon pesten, 6.3% weet het niet. Meer ouders van BO leerlingen dan van VO leerlingen rapporteren dat hun kind gewoon (traditioneel) is gepest. Ook geven meer ouders van BO leerlingen aan dat ze niet weten of hun kind gewoon is gepest.

Tabel 9 Inschatting van ouders over in hoeverre hun kind wordt gepest

Vragen aan ouders	Totaal (%)	BO* (%) (N=593)	VO* (%) (N=237)
Hoe vaak is uw kind dit schooljaar gepest op internet of sms (%)			
- is niet gepest	82.8	81.9	85.2
- 1 of 2 keer dit schooljaar	10.3	11.4	7.6
- ongeveer 1-2 keer per maand of meer	1.5	1.9	0.4
- weet ik niet	5.4	4.9	6.8
Hoe vaak is uw kind dit schooljaar gewoon gepest? (%)			
- is niet gepest	61.8	59.6	67.4[a]
- 1 of 2 keer dit schooljaar	24.3	24.4	24.2
- ongeveer 1-2 keer per maand of meer	7.5	8.7	4.7
- weet ik niet	6.3	7.3	3.8

[a]p<.05

Vergelijking ouders en kinderen
In tabel 10 zijn de eerder aan bod gekomen percentages voor het zelf pesten en gepest worden in cyberspace, zoals door ouders en kinderen afzonderlijk genoemd, bij elkaar gezet. Hierin is te zien dat het aantal ouders dat aangeeft dat hun kinderen zelf pesten of gepest worden kleiner is dan het aantal dat kinderen dat aangeeft te pesten of gepest te worden. Hiermee lijken ouders zowel het zelf pesten als het gepest worden van hun kinderen te onderschatten[2].

Tabel 10 Vergelijking ouders – kinderen > 1 maal per maand online pesten

	ouders	Kinderen
Zelf pesten (%)		
BO	0.5	4.0
VO	0.4	3.0
Gepest worden (%)		
BO	1.9	6.0
VO	0.4	3.0

4. Eerste conclusies

Uit het onderzoek komt naar voren dat het aantal VO-leerlingen dat een mobiele telefoon bezit en gebruik maakt van sms groter is dan het aantal leerlingen uit het BO. Verder blijkt zo'n vijfde deel van de leerlingen zelf te pesten en gepest te worden via internet, wat beiden door meer leerlingen uit het BO gerapporteerd wordt. Maar er zijn meer VO- dan BO-leerlingen die meedoen met pesten via internet –sms. Nog zo'n 40% van de leerlingen geeft aan het afgelopen schooljaar meegedaan te hebben met gewoon pesten, terwijl 35% aangeeft op een gewone wijze te zijn gepest. Het aantal kinderen dat gewoon (traditioneel) gepest wordt is groter in het BO dan in het VO. Over de dader van het pesten via internet melden de meeste VO-leerlingen dat het iemand van buiten school is, terwijl de meeste BO-leerlingen iemand uit de klas als dader aanmerken. Bijna 80% van alle leerlingen weet niet wie de dader is.

Het aantal meisjes dat een mobiele telefoon bezit en gebruik maakt van sms is groter dan het aantal jongens. Het aantal jongens dat zelf pest via het internet en meedoet met gewoon pesten is groter dan het aantal meisjes. Er zijn daarentegen meer meisjes die aangeven te worden gepest via het internet dan jongens.

Wat betreft de groep in zijn geheel laat het onderzoek zien dat de gedragsuitingen schelden, negeren, roddelen, beschuldigen en hacken het meest voorkomen. De meest voorkomende reacties van kinderen op het gepest worden via internet of sms zijn net doen alsof het je niet raakt, je er niets van aan trekken en terugpesten.

Het onderzoek onder ouders laat zien dat verreweg de meeste ouders afspraken met hun kind maken over het gebruik van internet en wat daarbij wel en niet mag. Ouders van beide schooltypen verschillen hierin niet van elkaar. Verder weet bijna een tiende van de ouders niet of hun kind zelf pest via internet of sms, voor de inschatting van 'meedoen aan gewoon pesten' ligt dit percentage op 15%. Ook weet zo'n 5% van de ouders niet of hun kind wordt gepest via internet of sms. In vergelijking met ouders van VO leerlingen rapporteren meer ouders van BO leerlingen dat hun kind zelf 'gewoon' pest of 'gewoon' wordt gepest. Hiernaast geven meer ouders van BO leerlingen aan niet te weten of hun kind 'gewoon' pest of 'gewoon' wordt gepest. Ouders lijken zowel het online pestgedrag van hun kind als het gepest worden te onderschatten. Dit lijkt het sterkst in het BO.

[2] De gegevens van kinderen en ouders zijn hierbij niet aan elkaar gekoppeld maar afzonderlijk bekeken. De precieze verschillen tussen de inschatting van ouders en die van kinderen wordt op een later tijdstip nader geanalyseerd en gerapporteerd in wetenschappelijke artikelen en scripties.

5. Meer informatie

Tenslotte willen wij er op wijzen dat het onderhavige rapport de eerste resultaten van het onderzoek naar cyberpesten beschrijft. Een aantal zaken zoals de mate van overeenstemming tussen de rapportage van kinderen aangaande zelf pesten en gepest worden en de rapportage hiervan van ouders, en de relatie tussen opvoedstijl en zelf pesten c.q. gepest worden, zullen op een later tijdstip nader uitgewerkt en beschreven worden. Daarbij kunnen de eerste conclusies (zoals hier vermeld) genuanceerd worden. Zoals in het deel 'aanleiding en doelstelling' is gemeld worden de overige resultaten kenbaar gemaakt in de vorm van artikelen in (Engelstalige) wetenschappelijke tijdschriften en in afstudeerscripties van studenten van de faculteit Psychologie van de Open Universiteit Nederland.
Voor onderzoeksgerichte informatie kunt u terecht bij de Open Universiteit Nederland (045-5762293 Catherine Bolman, Francine Dehue en Trijntje Völlink). Voor praktische vragen kunt u terecht bij de GGG Zuid Limburg (046-4787200 Petra Lamberts en Judith Aerdts).
Over dit thema is het lespakket 'Cyberpesten, who cares?' verkrijgbaar bij de GGD Zuid Limburg (www.ggdzl.nl).